IMPACT FACTOR (RESEARCH BIB) – 7,245
MAXSUS SON . VOLUME 5, ISSUE 1, 2023

TALABALARGA INLIZ TILINI O'QITISHDA GRAMATIKANI O'RGATISH METODLARI

Muallif	**Qadirova Dilnoza Baxtiyorovna**
O'qish yoki ish joyi	**Namangan Davlat Universiteti Ingliz tili o'qitish metodikasi kafedrasi o'qituvchisi**
Qabul qilindi	**04.10.2023**
Nashr qilindi	**07.10.2023**

Annotatsiya

Ushbu maqolada, talabalarga ingliz tilini o'qitishda gramatikani o'rgatish metodlari haqida fikr va mulohazalar yuritiladi. Grammatika har qanday tilning asosidir va u samarali muloqotda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rgatishda o'quvchilarga ingliz tili grammatikasining nozik jihatlarini tushunishga yordam beradigan samarali usullarni qo'llash zarur. Talabalarga grammatikani o'rgatishning turli usullarini o'rganib, o'quv jarayonini qiziqarli va samarali qilish muhim omillardir.

Kalit so'zlar

An'anaviy gramatika, tizimli yondoshuv, grammatika qoidalari, grammatika tushunchalari, yozish, gapirish, kommunikativ til, zamonaviy texnologiyalar.

An'anaviy grammatik o'qitish grammatika qoidalari va tushunchalarini bevosita o'rgatishni o'z ichiga oladi. U yodlash, mashqlar va mashqlarni bajarishga qaratilgan. Ushbu usul ko'pincha zerikarli va qattiqligi uchun tanqid qilinsa-da, u me'yorida qo'llanilsa ham samarali bo'lishi mumkin. Asosiysi, uni yanada interaktiv va qiziqarli texnikalar bilan muvozanatlashdir:

- Grammatikani o'rganishga tizimli yondashuvni ta'minlaydi.
- Talabalarga grammatik qoidalar va qoidalarni tushunishga yordam beradi.
- Yozish va gapirishda grammatik aniqlikni osonlashtiradi.

Kommunikativ tilni o'rgatish grammatikani eslab qolishdan ko'ra real hayotdagi muloqotga urg'u beradi. Grammatika amaliy muloqot maqsadlariga erishish uchun tildan foydalanishga qaratilgan kontekstda o'qitiladi. Talabalar mazmunli kontekstda gapirish, tinglash, o'qish va yozishga da'vat etiladi.

- Tildan faol foydalanishni rag'batlantiradi.
- Amaliy muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi.
- Bu yanada qiziqarli va interaktiv ta'lim tajribasini taqdim etadi.

Barcha grammatik qoidalarni har tomonlama qamrab ololmasligi mumkin. Ba'zi talabalar mustahkam grammatik asosga ega bo'lmasa, ravonlik bilan kurashishlari mumkin.

Shexter usuli. Bu zamonaviy usul bo'lib, ingliz tilini o'rganishning klassik usullaridan juda farq qiladi. Har bir talabadan - individual va motivatsiyon izlanish talab qilinadi. Dars suhbat, hozirgi

voqealar, sevimli mashg'ulotlari, turmush tarzi, talabalarning kelajagdagi maqsadlarini muhokama qilish shaklida o'tadi.

Lex dasturi. Ushbu uslub ingliz tilini allaqachon biladigan, jumlalarni qanday qilib to'g'ri tuzishni biladigan va grammatikani tushunadiganlar uchun foydali bo'ladi. Siz dasturni kompyuter yoki noutbookga o'rnatasiz va o'qishni boshlaysiz. Monitorda takrorlash uchun eslab qolish kerak bo'lgan so'zlar, jumlalar, iboralarni ko'rasiz (yozma va og'zaki). O'quv materiali bilan birgalikda Lexda erishgan darajangizni aniqlash uchun testlar mavjud. Ingliz tilini o'rganishdan tashqari, ushbu texnika turli yoshdagi talabalar uchun foydali bo'lgan xotirani charxlaydi.

Myuller usuli. Ushbu innovatsion uslub bizning fikrlashimizning ongli va ongsiz tomonlarini qamrab oladi. Stanislav Myuller bu usuli orqali ilgari yashiringan imkoniyatlarni faollashtirishga yordam beradigan neyropsixologik usullarga murojaat qilgan. U ikkita usulga asoslangan - gologramma xotira usuli va o'rganish tizimi: Golografik xotira talabaga asosiy narsani ajratib ko'rsatishga, yangi materialni intensiv o'zlashtirish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Talaba bilimlar oqimini mantiqiy ravishda qurishni boshlaydi, uning har bir detalini tizimlashtirish o'zi uchun qulay hisoblanadi. Myuller tizimi o'quv jarayonini tezlashtirish imkonini beradi. material osonroq, tezroq hazm qilinadi va bu orqali energiya tejaladi. Texnika 16-18 yoshdagi talabalar uchun ideal hisoblanadi.

Vazifaga asoslangan tilni o‘rgatish o‘quvchiga yo‘naltirilgan yondashuv bo‘lib, u grammatikani tabiiy ravishda vazifa va faoliyatga kiritadi. Talabalarga muammolarni hal qilish, loyihalar yaratish yoki rol o'ynash stsenariylarini bajarish kabi vazifalar beriladi. Grammatika ushbu topshiriqlarni bajarish jarayonida o'rganiladi. Haqiqiy hayotdagi muammolarni hal qilish va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi. Grammatika kontekstda olingan bo'lib, uni yanada dolzarb qiladi. Hamkorlik va ijodkorlikni rag'batlantiradi.

Grammatik yo'riqnoma an'anaviy usullardagi kabi aniq bo'lmasligi mumkin. Ba'zi talabalar murakkab grammatik tushunchalarni tushunish uchun qo'shimcha yordamga muhtoj bo'lishi mumkin. Kontekstdagi grammatika-bu usul o'quvchilarni grammatikdan tabiiy ravishda qo'llaniladigan maqolalar, hikoyalar yoki dialoglar kabi haqiqiy matnlar bilan tanishtirishni o'z ichiga oladi. Talabalar matn kontekstida grammatik tuzilmalarni aniqlash va tahlil qilishni o'rganadilar. Ushbu matnlar asosidagi munozaralar va tadbirlar ularning tushunchalarini mustahkamlashga yordam beradi.

- O'qish va tushunish qobiliyatlarini rag'batlantiradi.
- Grammatikaning hayotiy vaziyatlarda qanday ishlatilishini ko'rsatadi.
- Talabalarga grammatik qoidalarni intuitiv tarzda tushunishga yordam beradi.

Texnologiya va o'yinlardan foydalanish grammatikani o'rganishni yanada qiziqarli qiladi. Grammatik tushunchalarni qiziqarli va interaktiv tarzda mustahkamlash uchun o‘quv ilovalari, onlayn viktorinalar va interaktiv o‘yinlardan foydalanish mumkin. Bu usul, ayniqsa, yosh o'quvchilarni qiziqtiradi.

- Motivatsiya va faollikni oshiradi.
- O'z-o'zidan o'rganish imkonini beradi.
- Darhol fikr-mulohazalarni taqdim etadi.

Uni almashtirish emas, balki boshqa usullarga qo'shimcha sifatida ishlatish kerak. Texnologiyadan ortiqcha foydalanish passiv o'rganishga olib kelishi mumkin.

Xulosa: Ingliz tilini o'rganayotgan talabalarga grammatika o'rgatish ularning ehtiyojlari, afzalliklari va o'rganish uslublarini hisobga olgan holda muvozanatli yondashuvni talab qiladi. An'anaviy usullar hali ham o'z o'rnini egallab turgan bo'lsada, kommunikativ tilni o'rgatish, vazifaga asoslangan til o'rgatish va texnologiyani darslarga kiritish kabi zamonaviy yondashuvlar grammatika o'rganishni yanada qiziqarli va dolzarb qiladi. Oxir oqibat, o'quvchilarning o'ziga xos ehtiyojlariga moslashtirilgan ushbu usullarning kombinatsiyasi ko'pincha ingliz tilini o'qitish kontekstida grammatikani o'rgatishning eng samarali usuli hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sardor Hafizov. «Ingliz tili grammatikasi». 2019 yil. 232 bet.
2. Rustamovich, A. T. (2022). Artistic system of author's thinking "Notes from the Underground" by FM Dostoevsky and "A Hero of Our Time" by M. Yu. Lermontov. INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(12), 236-239.
3. Аюпов, Т. Р. (2023). «ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ РЕАЛИИ» В ПРОЗЕ ПЕЛЕВИНА. Universum: филология и искусствоведение, (1 (103)), 31-34.
4. Аюпов, Т. Р., & Охунов, Ш. Р. (2021). "YOSH TADQIQOTCHI" ilmiy elektron jurnali. YOSH TADQIQOTCHI JURNALI, 99.
5. Ayupov, T. R. (2022). Buddhist views in the prose of VO Pelevin. Eurasian Journal of Humanities and Social Sciences, 14, 58-62.
6. Аюпов, Т. Р. (2020). Художественные стратегии в ранней прозе В. Пелевина. In Пушкинские чтения-2020. Художественные стратегии классической и новой словесности: жанр, автор, текст (pp. 283-289).
7. Jabborova, I. X. (2021). IRRIGATION STRUCTURES IN KASHKADARYO OASIS. In НАУКА И ТЕХНИКА. МИРОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ. СОВРЕМЕННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ПСИХОЛОГИИ И ПЕДАГОГИКЕ (pp. 15-19).
8. Khujamuratovna, J. I. (2022). Contributions of Irrigators Yekaterina Isaakovna Friesen and Somova Nina Nikolaevna to the Development of Kashkadarya Water Management. Miasto Przyszłości, 30, 18-20.
9. ЖАББОРОВА, И. Х. (2021). ЎЗБЕКИСТОН СУҒОРИШ ТАРИХИНИНГЗАХМАТКАШ ТАДҚИҚОТЧИСИ ВА ЗУККО МЕЪМОРИ. In Uzbek Conference Publishing Hub (Vol. 1, No. 01, pp. 54-58).
10. Xujamurotovna, J. I. (2020). Study of irrigation history of the kashkadarya oasis. International Journal of Psychosocial Rehabilitation, 24(6), 3047-3051.
11. Khujamuratovna, J. I. (2022). Meliorative Condition Of Land In The Oasis Of Kashkadarya In The 50s Of The 20th Century. International Journal Of Social Science & Interdisciplinary Research Issn: 2277-3630 Impact Factor: 7.429, 11(10), 118-122.
12. Гафуров, Б. З. (2021). АНАЛИЗ ЛИНГВОСТАТИСТИЧЕСКОЙ ХАРАКТЕРИСТИКИ АКЦЕНТНЫХ ФОНОВАРИАНТОВ ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ РУССКОГО ЯЗЫКА. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА, 4(1-1).

13. Гафуров, Б. З. (2009). Роль сокращения фонемного состава слова в образовании сегментных фоновариантов существительных русского, узбекского и английского языков. Современные гуманитарные исследования, (6), 124-126.
14. Гафуров, Б. З. ЎЗБЕК ТИЛИДАГИ ОТ СЎЗ ТУРКУМИ СЕГМЕНТ ФОНОСТИЛИСТИК ХУСУСИЯТЛАРИНИНГ БАДИИЙ АДАБИЁТ ОРҚАЛИ ТАҲЛИЛИ АНАЛИЗ КАТЕГОРИЙ СЕГМЕНТНОЙ ФОНОСТИЛИСТИКИ ИМЕНИ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОГО В УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКЕ НА ОСНОВЕ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ. ANIQ VA TABIIY FANLAR MUNDARIJA.
15. ГАФУРОВ, Б. (2014). Проблематика фоностилистики в русском, узбекском и английском языкознании. Узбекистонда хорижий тиллар. Илмий–методик электрон журнал.-Тошкент, (3), 125-133.
16. Gafurov, B. Z. (2019). RESEARCH OF SEGMENTAL BACKGROUND VALUES OF NAMES OF EXISTING UZBEK LANGUAGE WHICH BEGIN FROM THE AGREEMENT LETTER “K”. Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology, 1(6), 272-274.
17. Smirnitskiy A. I. Ingliz tilining leksikologiyasi. M., 1996 yil.
18. Chinenova L. A. Til va nutqdagi ingliz frazeologiyasi. M., 2010 yil..

WORDLY
KNOWLEDGE